

la: ali je pravi ali pa goljuf. Po vaših besedah se nisem smela povspeti do pravega spoznanja preko plota. Pogled v možko dušo skozi špranje plotu me je zapeljal, da sem ob ženina, denar in saj veste, kako in kaj bo z menoj pri sosedih!»

Jesensko priletna Reza je bila resna, ko je poslušala moja svarila preko plotu. Bila je sigurna, da bo postala žena skozi špranje izredno visokih plank in — sedaj se je nižal in padal pod neusmiljeno žago plot v stare meje — vendar brez trohice upanja, da bo še sploh kateri možki lepo in resno pogledal pred celo faro tako presneto na debelo osmešeno Rezo Čelofiga.

Ni mi prišla na um niti ena tolažljiva beseda. Premetavanje po moji notranjosti na smešno stran je uvidela Reza, pognala z nova žago, jo tirala po čez po dolgih deskah in se prepustila prebriski usodi zmote nad previsokimi plankami ...

Vrnil sem se v zavesti, da sem prav učil, ko sem zabičaval razposajenemu ženskemu spolu: Ne glej preko plotu! Nisem pa prerok, da bi bil uganil vnaprej, da bo pozabila baš Reza Čelofiga na svetopisemsko istino, da črka ubija in le duh je oni, ki oživlja!

Kako in kaj je bilo nadalje z Rezo? Životari za navadno visokim plotom. Že davno ni več Reza Čelofiga, ampak — zaplankana nevesta!»

Januš Golec:

Desni razbojnik.

Med prvimi je moral na vojno Podhrustov Tinča iz Cundrovca. Niti žena in deca niso prehudo žalovali ob slovesu, sosedu in sploh cela fara mu ni želela vrnitve. Manjši posestnik je bil Podhrust, a sosed za plašenje zlodeja. Izzvati je znal prepri, pretep in nato je zasukal na sodišču zadevo tako, da so odrezali njemu krivičnežu kos pravice!

Kolikor mu je primanjkovalo sporov v soseski, jih je iztaknil doma v zakonskem ter družinskem življenju. Niti posebno povdariti ni treba, da je bil poleg prepirljivosti in surovosti še skregan z Bogom in Cerkvijo. Pri vseh grajevrednih lastnostih je igral vlogo vaškega modrijaša. Vojake je služil tri leta. Bil je pismen v dveh jezikih. Kot zagriženemu pravdarju se mu je uklonil ali izognil vsakdo, s katerim se je srečal. Posest mu je obdelovala žena z otroci, Tinča sam je bil še pred vojno napreden — gosposki kmet.

Zgorajna slika naj zadostuje, da bo razumel vsakdo, da Podhrustovo vojno slovo ni bilo pristržno, doma le na videz solzno, od sosedov in znancev pa spremljano v upravičeni želji, da bi ga le ne bilo več nazaj, potem bo vsaj mir med vaščani!

Kopriva ne pozebe, tudi Tinča je bil eden prvih, ki si je ogledoval kot neranjen avstrijski ujetnik neizmerno obsežno majko Rusijo. Še udobno ter dobro mu je šlo med Rusi, med katerimi je že tedaj na tihem vrela na prevrat in upor napram gospodi. Podhrust je bil zopet prvi doma iz ruskega ujetništva. Druge vrnule so kmalu poslali na soško fronto, le on se je znal postaviti tako, da so ga počastili s službo rekvizitorja že itak iztrebljene živine, krme in raznega drugega blaga, s katerim so zavlačevali svetovno morijo. Že predvojno kmečko strašilo v osebi Podhrustovega Tinčeta se je prelevilo po prestani rusko-boljševiški šoli v pravi strah in trepet, kjerkoli se je pojavil. Navzgor se je prilizoval ter ovajal, navzdol je šuntal in pri vsem tem je izhajal dobro ter zalagal znatno svoj dom z denarjem.

Pa je vendarle prikrevsal v deželo tolikanj zaželjeni prevrat! Kedo drugi je bil med prvimi revolucionarji, če ne daleč naokrog najbolj osovraženi Podhrustov Tinča iz Cundrovca. Zaslužil bi bil, da bi ga bil narod linčal in mu požgal domačijo, a baš nasprotno! Postal

je kolovodja prevratnega gibanja. On je odločal v spodnjih krajih: ali bo ta bogataš in vojni dobičkar obdržal preobilno imovino, ali jo bo delil z bolj potrebnimi. Tinča je organiziral z izvojnimi vrnulimi delamrzneži in postopaci sicer ponesrečen napad na trgovine v Sv. Petru pod Sv. gorami. Prišlo je med napadalci in branitelji pošteno-pridobljenega imetja do izmenjave strellov. Zasedi in ranjeni so bili nedolžni! Podhrust ni odnesel niti najmanjše praske. Zagorci so izropali in upostojili znano graščinsko pristavo Novi dvori pod Klancem. Kolovodja napada je bil Tinča. Ko je pa obračunavala poznejše zakonita vojaška oblast z nahujskanimi opustoševalci s kroglo na sredini Klanjca, je bil Podhrust davno na varnem preko Sotle in niti na odgovor ni bil pozvan.

Po ustaljenju prevratnih razmer po naših krajih in po vrnitvi naroda pod zakon ter red je zacvetelo še večje blagostanje nego med vojno. Cene so rasle, vse se je lahko prodalo za gotov denar. Treba se je bilo le nekoliko pripogniti ter zagrabititi, siromak ter nepridiprav sta tolikokrat obogatela z eno potezo. Popivali so teč j ljudje, rajali, skoro nič delali in bili prepričani, da mora trenutno povojno blagostanje trajati vedno.

Z bliskavico se menjajoče povojne razmere so bile voda na Podhrustov dobro idoči mlin. Bil je v onih rajskih časih trgovec, mešetar, švercar in kričeče napreden Jugoslovčan, da se je vse balo njegove narodnosti in ljubezni do novega položaja.

Tinča je posedal tedaj lepo urejen dom, pitano denarnico, a bil je brez vere v Boga in ljubezni do tako bližnjega kakor mu je bila žena z deco. Dejstvo, da so imeli kruha in obleke, pa vse telesne dobrrote so bile pomešane s kletvijo iz očetovih ust in z odvračanjem od vsega, kar bi jih bilo osrečevalo v verskem in nravnem oziru. Žena ni smela v cerkev, otroci ne moliti na glas, da

Fr. Ks. Meško:

Drama izza davnih dni.

»Polno potepinov in razbojnikov lazi zdaj po deželi. In ni nič varno pred temi capini,« je ozlovoljen godrnjal postarni, širokopleči brodar Matija Vidovič, ko je plal z majhno vevnico vodo iz čolna in je na vse strani pregledoval čoln, kje bi vendar imel tisto razpoko ali luknjico, skozi katero voda vanj prihaja.

In ni bil samo izliv njegove nevolje, kar je godrnjaje trdil, ampak čista resnica. Bili so nemirni, malo varni časi. Zlasti tistega poletja 1572 je bila dežela prepolna temnih, poltajnih govoric, vse ozračje prepojeno in nasičeno z nekim nejasnim, zato tem bolj težečim pričakovanjem. Haloze in Slovenske gorice so se sicer zdele zadnje čase mirnejše. Površnemu opazovalcu bi se morda celo zazdelo, da je te pokrajine Bog sam s svojim širokim plaščem skrbno zakril, in da narod pod tem varnim zavetjem mirno dremlje, pokojno in brezskrbno sanja. A je v resnici pod pepelom nevarno tlelo. Na zunaj se je ljudstvo res kazalo mirno, vdano in pokorno. To pa zato, ker so še na vnuke in pravnuke padale krvave sence izza leta 1515, izza žalostnega poraza kmetske vojske in sledečih mu grozovitosti.

A na skrivnem je nevarno tlelo. Netili so žerjavo pod pepelom kupci, popotniki, krošnjari in berači, od vseh vetrov prihajajoči: s Hrvatskega, kjer so ljudski srd zbudile in razvnele krivice in grozovitosti krvoločnega Tahyja, gospoda na Susjedgradu, od Save in Sotle, z Bizelskega in Krškega. Ti so na tihem in skrivnem z gorečo besedo opisovali bedo ljudstva, krivice, ki se mu gode. Tako so netili v ljudstvu mržnjo in srd do gospode, pripravljali ga na obračun z gospodo, na krvav upor.

A lazili so po deželi tudi ogleduhi, izdajice, od gospode in graščakov najeti in plačani. Ljudstvu je bilo to dobro znano. Nezaupni že od narave, po raznih žalostnih skušnjah bridko izučeni, so si ljudje vsakega tujca in neznanca po desetkrat in večkrat dobro ogledali, preden so mu zaupali, preden so bili z njim prijazni in domači.

Tudi brodar Matija Vidovič, ki je prevažal že nad pol stoletja popotnike, prihajajoče iz Slovenskih gor, iz Ptuja ali Ormoža, čez Dravo približno tam, kjer je moral leta 1587 napraviti Jakob Sekely, gospod ormoški, završki in borški, po nalogu visoke vlade navzlic ogromnim dolgovom završki brod, ni bil izmed tistih, ki svoje zaupanje vsakemu že od daleč naproti prinašajo. In ni bil prav nič vesel, ko ga je ob prvi jutranji zori nekdo poklical iz kuhinje, kjer je pravkar ogenj netil, da bi stara žena zajtrk

Gospa Verona je sama sebe občudovala v ogledalu, ko je pomerjala nov klobuk. — »Kaj pravite, kako mi pristaja klobuk,« se je obrnila do vstopivše znanke. »Tega sem si sama prislužila.« — Gospa Tatjana: »Prav dobro vam pristaja. Toda, kako, na kakšen način pa ste si ga prislužili?« — Verona: »Moža sem odvadila kajenja.«

Zdravniška. Nekí mož je nenadoma obolel. Poklicali so k njemu domačega zdravnika, da bi pa bolj držalo, še nekega drugega zdravnika. Oba gospoda sta slučajno istočasno prišla k bolniku. Stopila sta vsak na eno stran postelje in vsak

ki je zaposlen na žagi mlinarja in posestnika Martina Brica v Gradiških Lazih pri Litiji.

Za usta in zobe dnevno par kapljic blagodišnega Fellerjevega Elsafluida v kozarec vode, to je vžitek in obenem tudi preizkušena zaščita proti mnogim obolenjem grla in vrata, proti hripi itd. Poskusna steklenica 8 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din franko pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

Obrtniki, ali poznate obrtni zakon? Vsak obrtnik mora vedeti, kake pravice in kake dolžnosti ima glede svojega obrta. Sedaj je izšel novi obrtni zakon. Dobite ga v prodajalni Tiskarne sv. Cirila v Mariboru po Din 20.— in poština. Naročujte ga, ker je zaloga majhna!

Jaslice, papir in vse druge reči za Božič dobite najceneje v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta 5, Aleksandrova cesta 6 in Walvazorjeva cesta 36.

Kaj naj prinese Božiček našim malim? Slikane povesti Male knjižnice. Vsaka povest ima nad deset slik. Povest stane samo Din 2.—. Doselej je izšlo 8 povesti. Ali knjižico »Šumi Drava«, pohorske in mariborske pripovedke, ki stane Din 5.—. Vse se naroča v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Če imaš vsaj malo več denarja, da si lahko kupiš več knjig, tedaj ti priporočamo roman v treh knjigah: Winnetou. Tega boš bral kar naprej, tako je zanimiv! Vse tri knjige obsegajo 12 zvezkov po Din 13.—. Vezana knjiga stane vsaka po Din 65.—, celo platno Din 70.— in z barvano sliko na prednji strani po Din 75.—. Knjižnice in čitalnice ne bodo imele za to zimo lepše knjige kakor je Winnetou. Naj poizkusijo, bodo videli, kako jo bodo ljudje radi brali! Zato naj vsa društva, ki še niso te knjige naročila, brž pišejo po njo, sedaj je že na razpolago. Člani društev zahtevajte v svojih knjižnicah roman Winnetou! Knjiga se naroča pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kmetiskim gospodarjem in gospodinjam toplo priporočamo koledar, ki je izšel res za nje. Za gospodarje je Kmetški koledar, za gospodinjne pa Gospodinjski koledar. Vsak stane s poštino vred samo 10 Din. Najceneje je za vas, da pošljete znamke v pismu naprej z naročilom Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kaj naj vam dá trgovec za Božič in novo leto? Gospodarju Kmetški koledar in gospodinjji Gospodinjski koledar. Recite trgovcu, kjer stalno kupujete, da naj piše po nje v Tiskarno sv. Cirila v Mariboru.

Velike izbira za ženine in neveste: sukno, svila, platno itd. v Tekstilnem bazarju, Maribor.

*

Radovedneži lastnega pogreba.

O španskem kralju Filipu II. (1555—1598) pripovedujejo, da je pustil prirediti v svoji zadnji bolezn generalno vajo za svoj lastni mrtvaški oder. Pustil se je položiti v krasno posteljo kakor mrlič in je nadziral od tam vse priprave, jih kritiziral ter odobral, da je bilo vse urejeno po njegovem zamislu. Še le tri tedne po tej generalni vaji je pomirjen umrl, da se bo izvršil pogreb natančno po njegovih navodilih in da ni ničesar prezrl.

Podobne govorice krožijo tudi o vojskovodji Wallensteinu (1583 do 1634). Ko je bival še na svojih posestvih na Češkem, se ga je lotila želja, da bi videl samega sebe kot mrliča. Sklical je svojo služinčad in zapovedal, naj priredijo eno od sob kot mrtvaško sobo. Sam je

Japonski oklopni vlak na mandžurskem bojišču.

Mednarodna preiskovalna komisija ob sporni železnici v Mandžuriji.

Angleška ladja »Petersfield« je za dela v kitajskih vodah ob skalo in se potopila.